

vent és errada de còpia per *pacients* en Muntaner (Casacuberta iv, 10.4) *Paveria, paverò, V. pavana*

PAVÈS, 'escut de grosses dimensions', mot comú amb les altres llengües romàniques i d'altres d'europes, pres de l'it. *pavese* id., d'origen incert, però que es creu idèntic al gentilici *pavese* 'pertanyent a Pavia', on se suposen fabricats de primer els pavesos. □ 1.^a doc.: 1309.

«Partit per los caps qui en les batayles seran posatz, los apareyls que ajats, de combatre e d'esvesir lo mur, axí con gates, manteletz, bancs petgatz, *paveses*, escales, eixades, pics, cayrels», 1309, en el pla d'una campanya per pendre Almeria, amb la base dels templers catalans de Llorca (Finke, *Acta Ar.* III, 215); *pavesos* en un inv. mall. de 1352 (Rubió, *Diplomatari de l'Orient cat.*, 268); també apareix en Muntaner i en JoMartorell, i altrament el *DAG.* el documenta des de 1413, i l'*AlcM* des de 1331. Es mantingué usual després de l'ús de les armes de foc, i àdhuc se'n guardà molta memòria fins als nostres dies per a denominacions translàtiques: «escut o *pavès*: clypeus, scutum», OPou (*TbPu.*, 171). Per a cerimònies festives: «Entre l'Ibo y un xicotàs 'francès', tiravan amunt, amunt, a la meva estimada, fent-la surar dos pams sobre el nivell de les demés --- Ella semblava endressar-me, des del *pavès*, en què 's veyia muntada, mirades indefinibles ---», MrnVayreda (*Puny.*, I, III, 63 (70)). A Eivissa anomenen *um pavés* una espècie de base que posen a les olles, consistent en un gros sac plegat, una 'capçana' etc. (StMiquel de Balansat, 1963).

L'it. *pavese* es documenta des de 1390 sigui en aquesta forma o en la diminutiva *pavesetto* o en una variant *pavese*; l'oc. *pavès* des del S. XIV, el fr. *pavois* des de 1337, el cast. i el port. *pavés* des del 2.ⁿ quart del S. XV, l'angl. *pavis* ja el 1390 etc. Documento tot això, amb bibliografia, i indicant els arguments favorables a la tesi etimològica explicada dalt, i els que ens obliguen a mirar-la amb alguns dubtes, en el *DCEC/DECH* (PAVÉS).

DERIV.: *Paveser. Pavesi. Pavesina* [1443]; 1518: «Item quinze *pavesos*, item sis *pavezines* rodones» en un inventari referent a Castellciutat (doc. del *Spill* de Castellbò, a. 1518, f^o 75r). *Pavesada. Empavesar, empavesat, empavesada* [tots Lab. 1839]: ultra les conegudes accs. nàutiques i militars, *una empavesada* val. a a marjal és un 'amagatall fet al mig del camp per esverar els ocells d'aigua i caçar-ne' EValor-JGiner, 1950-5; molt usada a l'Albufera, on vaig veure'n a manera d'encanyissades: clavaven un bocoi damunt el errancó del canyar, i quan s'hi havia ficat el caçador amb la seva arma, el tapaven, posant-li damunt una *npavesà de barkét*; o bé eren dos o més caçadors fiats en una barca, que tapaven amb l'encanyissada (El 'almar, 1962).

Pavia 'espècie de préssec' (*DAG.*, *AlcM*; a Gandia, *3DLC* XII, 315), també cast. i port. (trasm.) *pavia*, embla també provinent del nom d'aquella ciutat italiana; sembla que no s'hagi de llegir així sinó «préssec *pavis* = préssec gavaig» addició marginal de Fontserè

al seu *DOrt.*, amb nota d'haver estat sentit a Saïdf (Llitera). *Pavier.*

Pavesc, extret de *empavescat* que des de criatura sento usat popularment per gent popular de Bna., com a sinònim d'*empasifiat* i *envescat*, i resultat d'un encreuament d'aquests dos mots *Paveser, pavesí, pavesina, V. pavès Pavet, paveter, V. pevet, peveter* (PEU) *Pavia, V. pavès Pàvid*, italianisme desusat en català *Pavier, V. pavés*

PAVIL, ant., 'ble', del ll. vg. PAPILUS, clàssic PAPYRUS 'pàpirus, planta', que s'usava com a ble, i aquest, del gr. *πάπυρος* id.; mot antic que sembla manllevat del cast. *pabilo* id.; però que, per la seva data molt antiga en català, potser s'ha de mirar com un arcaisme genuí (o rebut del mossàrab), però avui ja mort i d'ús merament regional i poc recomanable en la nostra llengua. □ 1.^a doc.: 1262.

Com que en tracto ben extensament en l'article PABILO del *DCEC/DECH*, aquí no ens caldrà repetir-ho. Ja en dono allà la documentació catalana antiga, en el S. XIII, en les variants *pabil* i *pobil* o *pòbil*, i explico els problemes que presenten les formes catalana i castellana. Del mateix origen, el port. *pavio*, basc *babil* (> gc. *babí*), oc. ant. *pabil* (-bel), i alguna forma dialectal italiana. No fóra estrany que en català fos d'origen mossàrab: no sols perquè, en la nostra llengua, sempre va dominar el tipus BLE, i avui aquest concurrent és valencià i d'algunes zones del cat. occidental; sinó perquè amb influència aràbiga o mossàrab s'explicarien les difícils variants *pobil* i *pòbil* (cosa potser també aplicable a part del castellà); també la *v* labiodental, per ultracorrecció de l'arabisme. Retiro els meus dubtes referents a l'accentuació *pòbil*, ara ben comprovada (m'abstindré, però, de posar-hi accent en els textos antics, on és possible que vagin coexistir les dues accentuacions).

Afegeixo algunes dades catalanes que llavors en faltaven. «Tot hom qui candeles, o brandons, o ciris de cera, farà per vendre, que-y mete *pobil* cuyt, o de coçó», Balaguer, 1337 (*BABL* XII, 532): no és rar que formes arabitzants provinents de la zona Tort.-Lleida-Balaguer es propaguin per Ribagorça fins als Pirineus, i aquesta ja hi arribava en el S. XVIII: «he pagat 8 lliures de *pobil* o ble, 8 lliures barceloneses» en un memorial de la Vall d'Assua copiat pel Rector de Llessuif l'any 1710 (que hi lleigeix el 1959): En Joan Lluís Pallarès em diu que encara no fa gaire que era viu *pòbil* en el sentit de 'ble' a les valls laterals de la Noguera Pallaresa. *Pòvil* «metxa de les atxes», tort., *BDC* III, 106. En realitat *pobil* ja degué ser usual a Lleida en el S. XII, car es lleigeix en el text llatí de les *Consuetudines Ilerdenses* aprovat c. 1228: «Tendarii debent facere *pobil* candeles coctum et lucrari cere 3 drs., alias perdant candelas», de les quals passà al Fur de València amb lleu canvi («--- *pobil* candeles coctum vel de cotó et lucrentur ---» en el text llatí, i «facen lo *pobil* o'l ble de la candela, cuyt o de cotó, e guanyen ---» en el català), Colon-Garcia, *Furs de Val.*